

УДК 343.98:343.13

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2026-2-18-4>

Груздь Олександр Іванович,

кандидат юридичних наук,

завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0370-3791>

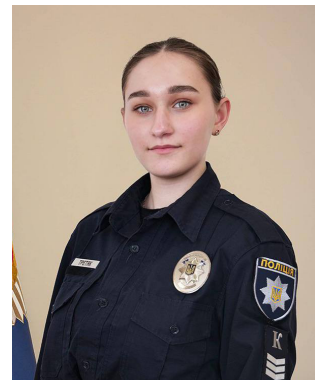

Третяк Софія Вікторівна,

курсант 3 курсу

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8444-8161>

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ БПЛА ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Досліджено криміналістичні та процесуальні аспекти використання БПЛА під час огляду місця події. Встановлено, що законодавство не містить комплексного регулювання їх застосування. Визначено криміналістичні переваги (повнота фіксації, скорочення часу огляду, документування важкодоступних територій) і процесуальні вимоги (автентичність матеріалів, участь спеціаліста). Обґрунтовано потребу нормативного врегулювання й єдиних криміналістичних рекомендацій.
Ключові слова: огляд місця події, БПЛА, криміналістична техніка, процесуальні аспекти.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток цифрових технологій зумовлює їх активне впровадження у діяльність правоохоронних органів, зокрема під час проведення слідчих (розшукових) дій. Одним із найбільш перспективних технічних засобів криміналістичного забезпечення огляду місця події є безпілотні літальні апарати, використання яких дозволяє підвищити повноту та об'єктивність фіксації матеріальної обстановки, скоротити час проведення огляду, а також здійснювати документування великих за площею або важкодоступних територій.

Водночас, незважаючи на активне використання безпілотних літальних апаратів (далі – БПЛА) у практичній діяльності органів досудового розслідування, чинне кримінальне процесуальне законодавство України не містить комплексного нормативно-правового регулювання особливостей їх застосування під час огляду місця події. Це зумовлює необхідність дослідження криміналістичних і процесуальних аспектів використання безпілотних літальних апаратів, визначення проблем їх практичного застосування та розроблення пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання безпілотних літальних апаратів у діяльності правоохоронних органів останніми роками набуває дедалі більшої актуальності, що зумовило появу низки наукових праць, присвячених як криміналістичним, так і процесуальним аспектам їх застосування.

Так, Івасишин Т. М. та Ленський М. М. основну увагу приділяють процесуальним особливостям використання БПЛА під час проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема питанням належного оформлення протоколу, фіксації технічних характеристик безпілотного літального апарата та забезпечення допустимості цифрових матеріалів як джерел доказової інформації. Кураlex О. досліджує можливості застосування безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події на великих за площею та важкодоступних територіях, обґрунтовуючи їх значення для підвищення ефективності криміналістичного забезпечення цієї слідчої (розшукової) дії. Лисюк А. М., Мараховець А. С. та Соловйова О. Є. аналізують переваги та проблеми використання БПЛА, акцентуючи увагу на питаннях кібербезпеки, спеціальної підготовки операторів і необхідності дотримання криміналістичних вимог під час здійснення аерофото-

© Груздь О. І., Третяк С. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

відеофіксації. Значний внесок у дослідження процесуальних і тактичних особливостей застосування безпілотних літальних апаратів зробили А. В. Захарко, І. В. Пиріг, В. Д. Поливанюк та Д. Б. Санакоєв, які комплексно розглянули порядок використання БПЛА під час огляду місця події, особливості процесуального оформлення отриманих матеріалів та участі спеціаліста у проведенні цієї слідчої (розшукової) дії.

Серед зарубіжних дослідників заслуговують на увагу праці Закка Дуковіца, який досліджує сучасні напрями розвитку криміналістичного застосування БПЛА, зокрема можливості використання лазерного сканування, інфрачервоної, мультиспектральної та гіперспектральної візуалізації під час пошуку прихованих людських останків та інших об'єктів криміналістичного значення.

Водночас аналіз наведених наукових праць свідчить, що, незважаючи на значний внесок учених у дослідження окремих аспектів використання безпілотних літальних апаратів, недостатньо уваги приділено комплексному дослідженню поєднання криміналістичних і процесуальних аспектів їх застосування саме під час огляду місця події, а також питанням удосконалення нормативно-правового регулювання використання БПЛА як сучасного технічного засобу фіксації доказової інформації. Саме ці питання становлять предмет цього дослідження.

Метою статті є комплексне дослідження криміналістичних та процесуальних аспектів використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події, визначення особливостей їх застосування як сучасного технічного засобу фіксації доказової інформації, виявлення проблем правового регулювання та практичного використання БПЛА, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення їх застосування у діяльності органів досудового розслідування.

Виклад основного матеріалу. Дослідження криміналістичних та процесуальних аспектів використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події, на нашу думку, доцільно розпочати з аналізу правової природи самої слідчої (розшукової) дії, у межах якої застосовуються вищезазначені технічні засоби.

Огляд місця події, як СРД регламентується статтею 237 Кримінального процесуального кодексу України [1], яка визначає його процесуальну мету, підстави та його загальний порядок проведення. Водночас, аналіз положень кримінального процесуального законодавства свідчить про відсутність закріплення нормативною дефініцією поняття огляду місця події. У зв'язку з цим, зміст зазначеної слідчої (розшукової) дії розкривається переважно у криміналістичній науці.

С. В. Обшалов, Д. Б. Санакоєв, К. О. Чаплинський та інші науковці визначають огляд місця події, як слідчу (розшукову) дію, спрямовану на безпосереднє дослідження матеріальної обстановки шляхом візуального спостереження за об'єктами, що перебувають на місці події. У ході її проведення забезпечується виявлення, сприйняття та процесуальна фіксація інформації про сліди кримінального правопорушення й інші матеріальні об'єкти, які можуть бути використані для встановлення фактичних обставин кримінального провадження [2, с. 5]. На нашу думку, наведений підхід досить повно відображає сутність огляду місця події, оскільки акцентує увагу не лише на процесуальній природі цієї слідчої (розшукової) дії, а й на її криміналістичному призначенні.

Сучасна практика проведення огляду місця події свідчить про активне впровадження безпілотних літаль-

них апаратів як ефективних технічних засобів, призначених для виявлення та фіксації доказової інформації.

У наукових дослідженнях, присвячених використанню БПЛА у кримінальному провадженні та під час слідчих (розшукових) дій, більшість авторів, як приклад можемо навести працю «Деякі питання використання БПЛА під час проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів» О. В. Нікішева [3], розпочинають аналіз із визначення поняття «безпілотний літальний апарат», закріпленого у Повітряному кодексі України, який у статті 1 пункті 23¹ визначає його як безпілотне повітряне судно та обладнання для дистанційного керування ним [4]. Такий підхід є закономірним, оскільки саме зазначений нормативно-правовий акт містить загальне офіційне визначення цього виду повітряних суден.

Разом із тим, предметом цього дослідження є застосування БПЛА під час огляду місця події працівниками Національної поліції України. У зв'язку з цим, на нашу думку, більш доцільно звернутися до положень Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18 грудня 2018 року № 1026. У частині 3 розділу I Загальних положень безпілотний літальний апарат визначається як повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються за допомогою спеціальної станції керування, що розташована поза повітряним судном [5].

Наведене визначення відображає насамперед технічну сутність БПЛА як різновиду повітряного судна та визначає спосіб його керування. У той же час воно не розкриває функціонального значення безпілотних літальних апаратів для кримінального провадження та не враховує специфіки їх використання під час проведення слідчих (розшукових) дій.

Аналіз положень Інструкції свідчить, що законодавець визнає можливість використання БПЛА у практичній діяльності Національної поліції України. Зокрема, окремий розділ VI Інструкції визначає порядок застосування засобів фото- та відеозапису, встановлених на безпілотних літальних апаратах, регламентує підготовку польотного завдання, особливості використання систем фото- і відеофіксації, а також покладає обов'язок щодо організації польоту на уповноважених посадових осіб. Водночас зазначені положення мають переважно технічний характер і не містять особливостей використання БПЛА саме під час проведення огляду місця події, що свідчить про необхідність подальшого наукового осмислення та вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

О. Куралех зазначає, що безпілотні літальні апарати мають широкі можливості практичного застосування у діяльності органів Національної поліції України під час проведення огляду місця події. На думку науковця, їх використання є найбільш ефективним у випадках, коли огляд здійснюється на територіях значної площі, межі яких визначаються слідчим або обумовлюються технічними можливостями конкретного безпілотного літального апарата, зокрема максимальною висотою та дальністю його польоту. Крім того, застосування БПЛА є доцільним під час проведення огляду місцевості, доступ до окремих ділянок якої є ускладненим або становить потенційну небезпеку для учасників слідчої (розшукової) дії [6, с. 312].

Ми поділяємо позицію О. Куралеха, оскільки використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події значно розширює можливості слідчого щодо дослідження великих за площею або важкодоступних територій. Особливої актуальності використання БПЛА набуває під час документування місць подій, пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами, вибухами, пожежами, авіаційними подіями, а також кримінальними правопорушеннями, вчиненими на відкритій місцевості, де традиційні способи огляду потребують значних часових і людських ресурсів.

Як зазначає В. В. Баранчук та К. А. Гусейнова, на оглядовій стадії огляду місця події використання безпілотних літальних апаратів забезпечує комплексне документування матеріальної обстановки шляхом виконання аерофотозйомки, відеозапису та тривимірного моделювання місця події. Застосування БПЛА дає змогу здійснювати фіксацію території, транспортних засобів, окремих об'єктів, слідів кримінального правопорушення, а також просторових зв'язків між ними, що має важливе значення для подальшої реконструкції механізму події. Використання аерозйомки істотно підвищує точність відображення обстановки місця події, мінімізує похибки, які можуть виникати під час традиційного виконання вимірювань і фіксації взаємного розташування об'єктів, а також сприяє скороченню часу проведення огляду без втрати повноти отриманої доказової інформації [7, с. 108].

На нашу думку, криміналістичне значення застосування БПЛА на оглядовій стадії полягає не лише у вдосконаленні процесу фіксації матеріальної обстановки, а й у створенні об'єктивної цифрової моделі місця події, яка забезпечує збереження первинного стану обстановки та взаємного розташування всіх матеріальних об'єктів. Така модель може використовуватися для повторного аналізу доказової інформації, перевірки слідчих версій, проведення експертних досліджень, а також для оцінки повноти й правильності проведення огляду місця події на наступних стадіях кримінального провадження.

Не менш важливою перевагою є можливість використання безпілотних літальних апаратів у важкодоступних або потенційно небезпечних місцях, де безпосереднє перебування учасників огляду може створювати загрозу їхньому життю чи здоров'ю. У таких випадках БПЛА дозволяють здійснювати дистанційне документування обстановки місця події, мінімізуючи ризики для слідчого, спеціаліста та інших учасників кримінального провадження.

На думку Закка Дуковіца, одним із перспективних напрямів використання безпілотних літальних апаратів у криміналістиці є їх оснащення сучасними лазерними сканерами, що дозволяють здійснювати високоточне документування місця події з подальшим формуванням його тривимірної цифрової моделі. Така модель забезпечує можливість інтеграції всієї отриманої інформації в єдиний інформаційний простір, що значно спрощує подальший аналіз обстановки місця події, перевірку слідчих версій та проведення експертних досліджень.

Автор також звертає увагу на те, що у практиці діяльності правоохоронних органів зарубіжних держав безпілотні літальні апарати дедалі частіше використовуються не лише для аерофотозйомки, а й як платформи для розміщення спеціалізованих сенсорів, призначених для пошуку прихованих людських останків. Зокрема, застосування технології ближньої інфрачервоної візуалізації (Near Infrared, NIR) ґрунтується на виявленні так званих «островів розкладання трупа» (Cadaver Decomposition

Island), які утворюються внаслідок насичення ґрунту продуктами розкладу органічних тканин. Такі ділянки характеризуються специфічними спектральними властивостями, що можуть бути виявлені БПЛА, обладнаними відповідними датчиками.

Крім того, Закк Дуковіц зазначає, що перспективним напрямом є використання інфрачервоної зйомки. Під час розкладання тіла змінюється хімічний склад навколишнього середовища, зокрема підвищується концентрація азоту, що впливає на фізіологічний стан рослинності над місцем поховання. У результаті цього рослини змінюють характер відбиття інфрачервоного випромінювання, що дає змогу безпілотному літальному апарату із відповідним сенсором локалізувати ймовірне місце знаходження людських останків.

Ще одним способом пошуку є гіперспектральна та мультиспектральна візуалізація, яка забезпечує збір спектральних характеристик різних об'єктів. Отримані дані можуть порівнюватися зі спеціалізованими базами спектральних зразків, що містять інформацію про різні типи тканин, одяг, сліди крові, біологічні матеріали та інші об'єкти криміналістичного значення. Це істотно підвищує ефективність пошуку зниклих безвісти осіб, прихованих поховань та інших речових доказів.

На нашу думку, наведені технології демонструють, що сучасні можливості використання безпілотних літальних апаратів значно виходять за межі традиційної фото- та відеофіксації місця події. Оснащення БПЛА лазерними сканерами, інфрачервоними, мультиспектральними та гіперспектральними сенсорами дозволяє отримувати криміналістично значущу інформацію, яка часто є недоступною під час звичайного візуального огляду. Це не лише підвищує ефективність виявлення прихованих слідів кримінального правопорушення та інших матеріальних об'єктів, а й розширює можливості застосування спеціальних знань і сучасних цифрових технологій під час проведення огляду місця події [8].

На наше переконання, подальший розвиток таких технологій має супроводжуватися їх адаптацією до потреб органів досудового розслідування України та нормативним врегулюванням порядку використання отриманих цифрових даних як джерел доказової інформації.

Разом із тим, попри численні переваги використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події, їх практичне застосування пов'язане з низкою організаційних, технічних і кадрових проблем, які можуть впливати на ефективність використання цих технічних засобів.

Так, А. М. Лисюк, А. С. Мараховець та О. Є. Соловйова справедливо зазначають, що впровадження БПЛА у діяльність правоохоронних органів супроводжується певними труднощами. Однією з ключових проблем є забезпечення кібербезпеки та надійного захисту каналів передачі даних, що має особливе значення в умовах використання бездротових засобів зв'язку, оскільки несанкціоноване втручання або перехоплення інформації може призвести до втрати доказових даних чи порушення конфіденційності кримінального провадження. Не менш важливою проблемою науковці вважають необхідність належної професійної підготовки операторів БПЛА. Така підготовка повинна охоплювати не лише набуття практичних навичок керування безпілотним літальним апаратом, а й опанування криміналістичних вимог до проведення фото- та відеофіксації, правил виконання орієнтуючої, оглядової, вузлової та детальної зйомки, а також особливостей документування обстановки місця події [9, с. 361].

На нашу думку, наведений перелік проблем не є вичерпним. Поряд із зазначеними аспектами суттєвими чинниками, що можуть обмежувати ефективність використання БПЛА під час огляду місця події, є залежність їх роботи від погодних умов (сильний вітер, атмосферні опади, недостатня освітленість), обмежена тривалість автономного польоту, технічні характеристики акумуляторних батарей, а також можливість виникнення перешкод для навігації та передачі сигналу в умовах щільної міської забудови, лісової місцевості або всередині будівель. Крім того, використання БПЛА потребує належного нормативно-правового врегулювання окремих питань їх застосування під час проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема щодо порядку використання отриманих цифрових матеріалів, забезпечення їх цілісності та підтвердження автентичності як джерела доказової інформації.

Досліджуючи процесуальні особливості використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події, А. В. Захарко, І. В. Пиріг, В. Д. Поливанюк та Д. Б. Санакоєв звертають увагу на те, що застосування БПЛА повинно здійснюватися виключно в межах вимог кримінального процесуального законодавства. Науковці наголошують, що матеріали аерофото- та відеофіксації мають однакову процесуальну природу з матеріалами традиційної фото- і відеозйомки та за умови їх належного процесуального оформлення можуть використовуватися як додатки до протоколу огляду місця події і виступати процесуальними джерелами доказів. Крім того, автори акцентують увагу на тому, що безпосереднє використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події потребує дотримання вимог кримінального процесуального законодавства щодо порядку проведення цієї слідчої (розшукової) дії, а також правил використання повітряного простору України, що регламентовані Наказом Про затвердження Авіаційних правил України «Правила використання повітряного простору України» [10].

Особливе значення вони надають участі спеціаліста, який володіє спеціальними знаннями щодо керування БПЛА та здійснення криміналістичної аерофото- і відеофіксації, оскільки саме від його професійної підготовки залежить повнота та якість документування матеріальної обстановки місця події [11, с. 12–16].

Поділяючи наведений підхід, вважаємо, що процесуальні аспекти використання БПЛА не повинні обмежуватися лише дотриманням загальних вимог КПК України щодо застосування технічних засобів фіксації. На наше переконання, сучасний рівень розвитку цифрових технологій зумовлює необхідність нормативного врегулювання спеціальних процесуальних питань, пов'язаних із використанням безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події. Варто зазначити, що на початку 2026 року профільний Комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності схвалив для розгляду в першому читанні законопроект № 13600, спрямований на унормування використання та експлуатації БПЛА, однак його положення стосуються переважно питань реєстрації безпілотних повітряних суден та загального порядку використання повітряного простору, залишаючи поза увагою процесуальні аспекти застосування БПЛА саме під час проведення слідчих (розшукових) дій, що підтверджує актуальність порушених у цій статті питань.

Зокрема, вважаємо за доцільне на нормативному рівні визначити:

- особливості процесуального порядку застосування БПЛА під час проведення огляду місця події;

- вимоги до процесуального оформлення аерофотознімків, відеозаписів, ортофотопланів, тривимірних моделей місця події та інших цифрових матеріалів, отриманих за допомогою БПЛА;

- порядок підтвердження автентичності цифрових матеріалів і забезпечення їх цілісності на всіх етапах кримінального провадження;

- процесуальний статус оператора БПЛА як спеціаліста та обсяг його процесуальних прав і обов'язків;

- єдині криміналістичні рекомендації щодо використання безпілотних літальних апаратів залежно від виду місця події та характеру кримінального правопорушення.

На нашу думку, реалізація зазначених пропозицій сприятиме підвищенню допустимості, достовірності та доказового значення матеріалів, отриманих із використанням безпілотних літальних апаратів, а також забезпечить єдність правозастосовної практики під час проведення огляду місця події.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події є одним із найбільш перспективних напрямів розвитку сучасної криміналістичної техніки та вдосконалення процесуальної діяльності органів досудового розслідування. Аналіз положень кримінального процесуального законодавства України та відомчих нормативно-правових актів засвідчив, що чинне законодавство допускає застосування БПЛА під час проведення слідчих (розшукових) дій, однак не містить комплексного правового регулювання особливостей їх використання саме під час огляду місця події, що створює окремі прогалини у правозастосовній практиці.

У ході дослідження встановлено, що огляд місця події є однією з ключових слідчих (розшукових) дій, ефективність якої значною мірою залежить від повноти та об'єктивності фіксації матеріальної обстановки. Аналіз наукових джерел дав змогу встановити, що застосування БПЛА істотно розширює можливості слідчого щодо виявлення, фіксації та дослідження доказової інформації, особливо під час огляду великих за площею, важкодоступних або потенційно небезпечних територій.

На підставі узагальнення наукових підходів та результатів сучасних зарубіжних досліджень обґрунтовано, що використання безпілотних літальних апаратів забезпечує підвищення повноти фіксації обстановки місця події, скорочення часу проведення огляду, зменшення ризику втрати або пошкодження доказової інформації, створення високоточних цифрових моделей місця події та можливість застосування сучасних технологій тривимірного моделювання, лазерного сканування, інфрачервоної, мультиспектральної й гіперспектральної візуалізації. Це сприяє не лише підвищенню ефективності виявлення речових доказів, а й розширює можливості подальшого проведення експертних досліджень та перевірок слідчих версій.

Разом із тим встановлено, що ефективність використання БПЛА залежить від належного процесуального забезпечення їх застосування. Особливого значення набувають дотримання вимог кримінального процесуального законодавства щодо використання технічних засобів фіксації, належне оформлення протоколу огляду місця події, забезпечення автентичності та цілісності отриманих цифрових матеріалів, а також залучення спеціалістів, які володіють спеціальними знаннями у сфері керування безпілотними літальними апаратами та криміналістичної фото- і відеофіксації.

Водночас дослідження дозволило встановити, що практичне використання БПЛА супроводжується низ-

кою організаційних, технічних і правових проблем, серед яких недостатнє нормативне врегулювання порядку застосування безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події, відсутність єдиних криміналістичних рекомендацій щодо їх використання, необхідність спеціальної підготовки операторів, забезпечення кібербезпеки, а також залежність ефективності роботи БПЛА від технічних характеристик обладнання та зовнішніх умов.

З огляду на викладене, вважаємо за доцільне удосконалити чинне кримінальне процесуальне законодавство та відомчі нормативно-правові акти шляхом нормативного визначення особливостей використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події, встановлення вимог до процесуального оформлення цифрових матеріалів, отриманих із застосування БПЛА, визначення процесуального статусу оператора безпілотного літального апарата як спеціаліста, а також розроблення єдиних криміналістичних рекомендацій щодо використання таких технічних засобів залежно від

виду місця події та характеру кримінального правопорушення. Реалізація зазначених пропозицій сприятиме підвищенню ефективності проведення огляду місця події, забезпеченню допустимості та достовірності доказової інформації, а також удосконаленню практики досудового розслідування в умовах активного впровадження сучасних цифрових технологій.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень вважаємо порівняльно-правовий аналіз законодавства зарубіжних держав щодо регламентації використання БПЛА під час проведення слідчих (розшукових) дій. Особливої уваги потребує розроблення методичних рекомендацій щодо оцінки достовірності та допустимості цифрових матеріалів, отриманих із застосуванням новітніх сенсорних технологій, зокрема лазерного сканування, інфрачервоної та гіперспектральної візуалізації. Перспективним також вважаємо дослідження питань професійної підготовки та сертифікації операторів БПЛА як спеціалістів у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 12.07.2026).
2. Особливості проведення огляду місця події в умовах збройного конфлікту : метод. рек. / С. В. Обшалов, Д. Б. Санакоєв, К. О. Чаплинський та ін. ; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Одеса : Юридика, 2023. 40 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13291/1/13291/1/P%202023%20Чаплинський%20КО%20Особливості%20проведення%20огляду%20Метод.реком.pdf> (дата звернення 12.07.2026).
3. Нікішев О. В. Деякі використання БПЛА під час проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. *Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 21 лют. 2025 р.)*. С. 22–25. DOI: <https://doi.org/10.71404/ppss.2025.1.5> (дата звернення 12.07.2026).
4. Повітряний кодекс України : Кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48–49. Ст. 536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення 12.07.2026).
5. Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 18 груд. 2018 р. № 1026, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 11 січ. 2019 р. за № 28/32999. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19/ed20181218#n25> (дата звернення 12.07.2026).
6. Куралех О. Особливості проведення огляду місця події із застосуванням безпілотних літальних апаратів. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : зб. матеріалів засід. № 1 постійно діючої Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 24 верес. 2021 р.)*. Кропивницький : Центральнo-Українське видавництво, 2021. С. 311–314. URL: https://ndekc-kirovograd.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/36ірник_КНДЕКЦ_24.09.21.pdf#page=311 (дата звернення 12.07.2026).
7. Баранчук В. В., Гусейнова К. А. Особливості застосування БПЛА під час огляду місця дорожньо-транспортної пригоди. *Modern Directions and Movements in Science : Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (Luxembourg, October 26–28, 2023)*. Luxembourg, 2023. №176. С. 106–112. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4585/4621> (дата звернення 12.07.2026).
8. Dukowitz Z. Drones for CSI—How Drones Can Help Criminal Forensic Scientists Find Human Remains. *UAV Coach*. URL: <https://uavcoach.com/drones-criminal-forensics/> (дата звернення 12.07.2026).
9. Лисюк А. М., Мараховець А. С., Соловійова О. Є. Використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події в умовах війни. *Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2025)*. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2025. С. 360–362. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1d7cdb2e-72d3-4642-a707-7d99f621a49a/content?trackerId=ac95dbca621ea4d6> (дата звернення 12.07.2026).
10. Про затвердження Авіаційних правил України «Правила використання повітряного простору України» : наказ Державної авіаційної служби України, Міністерства оборони України від 11 трав. 2018 р. № 430/210, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 14 верес. 2018 р. за № 1056/32508. *Офіційний вісник України*. 2018. № 80. Ст. 2676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1056-18#Text> (дата звернення 12.07.2026).
11. Використання безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події : метод. рекомендації / кол. авт. : А. В. Захарко, І. В. Пиріг, В. Д. Поливанюк, Д. Б. Санакоєв. Дніпро : Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024. 32 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13538/1/макет_БПЛА.pdf (дата звернення 12.07.2026).

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy. (2012). Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine] (Law No. 4651-VI). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2013, № 9–13, art. 88. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].

2. Obshalov, S. V., Sanakoiev, D. B., Chaplinskyi, K. O., et al. (2023). Osoblyvosti provedennia ohliadu mistsia podii v umovakh zbroinoho konfliktu [Peculiarities of crime scene examination under armed conflict conditions]: Methodical recommendations. Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. Yurydyka. <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13291/1/13291/1/P%202023%20Чаплинський%20КО%20Особливості%20проведення%20огляду%20Метод.реком.pdf> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
3. Nikishev, O. V. (2025). Deiaki pytannia vykorystannia BPLA pid chas provedennia ohliadu mistsia podii v umovakh nadzvychainykh pravovykh rezhymiv [Some issues of UAV use during crime scene examination under emergency legal regimes]. *Pravova doktryna, pravoutvorennia ta pravozastosuvannia: problemy zviazku ta shliakhy rozvytku*, 22–25. <https://doi.org/10.71404/ppss.2025.1.5> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2011). Povitrianyi kodeks Ukrainy [Air Code of Ukraine] (Code No. 3393-VI). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 48–49, art. 536. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
5. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2018). Pro zatverdzhennia Instruksii iz zastosuvannia orhanamy ta pidrozdilamy politsii tekhnichnykh pryladiv i tekhnichnykh zasobiv, shcho maiut funksiі foto- i kinoziomky, videozapysu [On approval of the Instruction on the use, by police bodies and units, of technical devices with photo- and video-recording functions] (Order No. 1026). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19/ed20181218#n25> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
6. Kuralekh, O. (2021). Osoblyvosti provedennia ohliadu mistsia podii iz zastosuvanniam bezpilotnykh litalnykh aparativ [Peculiarities of crime scene examination using unmanned aerial vehicles]. In *Aktualni pytannia vdoshkonalennia sudovo-ekspertnoi ta pravookhoronnoi diialnosti*: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference (Kropyvnytskyi, September 24, 2021) (pp. 311–314). Tsentralno-Ukrainske vydavnytstvo. https://ndekc-kirovograd.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/36ірник_КНДЕКЦ_24.09.21.pdf#page=311 (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
7. Baranchuk, V. V., & Huseinova, K. A. (2023). Osoblyvosti zastosuvannia BPLA pid chas ohliadu mistsia dorozhno-transportnoi pryhody [Peculiarities of UAV use during the examination of a road traffic accident scene]. In *Modern Directions and Movements in Science*: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (Luxembourg, October 26–28, 2023) (No. 176, pp. 106–112). <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4585/4621> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
8. Dukowitz, Z. (n.d.). Drones for CSI—How drones can help criminal forensic scientists find human remains. *UAV Coach*. <https://uavcoach.com/drones-criminal-forensics/> (data zvernennia 12.07.2026). [in English].
9. Lysiuk, A. M., Marakhovets, A. S., & Soloviova, O. Ye. (2025). Vykorystannia bezpilotnykh litalnykh aparativ pid chas ohliadu mistsia podii v umovakh viiny [Use of unmanned aerial vehicles during crime scene examination under war conditions]. In *Zlochynnist i protydiia yii v umovakh viiny ta u povoiennii perspektyvi: mizhdystsyplinarna panorama*: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Kharkiv, 2025) (pp. 360–362). Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikhsprav. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1d7cdb2e-72d3-4642-a707-7d99f621a49a/content?trackerId=ac95dbca621ea4d6> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
10. Derzhavna aviatsiina sluzhba Ukrainy, & Ministerstvo oborony Ukrainy. (2018). Pro zatverdzhennia Aviatsiinykh pravyl Ukrainy «Pravyla vykorystannia povitrianoho prostoru Ukrainy» [On approval of the Aviation Rules of Ukraine “Rules for the Use of the Airspace of Ukraine”] (Order No. 430/210). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 2018, № 80, art. 2676. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1056-18#Text> (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].
11. Zakharko, A. V., Pyrih, I. V., Polyvaniuk, V. D., & Sanakoiev, D. B. (2024). Vykorystannia bezpilotnykh litalnykh aparativ pid chas ohliadu mistsia podii [Use of unmanned aerial vehicles during crime scene examination]: Methodical recommendations. Dniprovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/13538/1/макет_БІЛІА.pdf (data zvernennia 12.07.2026). [in Ukrainian].

Hruzd Oleksandr,

Candidate of Legal Sciences,

Head of the Department of Criminal Procedure and Criminology

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0370-3791>

Tretiak Sofia,

3rd-year Cadet

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8444-8161>

FORENSIC AND PROCEDURAL ASPECTS OF THE USE OF UNMANNED AERIAL VEHICLES DURING CRIME SCENE EXAMINATION

The article examines the forensic and procedural aspects of the use of unmanned aerial vehicles (UAVs) during crime scene examination. The provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, departmental regulations, and contemporary scientific approaches to the use of UAVs as a technical means of recording evidentiary information are analyzed. It is established that the current legislation provides for the use of technical recording devices during investigative (detective) actions; however, it does not contain comprehensive legal regulation governing the specific application of UAVs during crime scene examination, which necessitates the improvement of the legal framework for their use.

Based on the generalization of scientific approaches, the main forensic capabilities of UAVs during crime scene examination are identified, including aerial photography, video recording, three-dimensional modeling, laser scanning, infrared, multispectral, and hyperspectral imaging. It is substantiated that the use of UAVs contributes to improving the completeness and objectivity of crime scene documentation, reducing the time required for crime scene examination, facilitating the documentation of large-scale and hard-to-reach areas, and minimizing the risk of loss of evidentiary information.

The main procedural aspects of UAV application during crime scene examination are identified, including the proper procedural documentation of aerial photographs and video recordings, compliance with legal requirements governing the use of technical recording devices, ensuring the authenticity of digital evidence, the involvement of a specialist operating the UAV, and the procedural use of the obtained materials as sources of evidence. The necessity of improving the legal regulation of UAV use during crime scene examination, defining the procedural status of the UAV operator, and developing unified forensic guidelines for the use of UAVs in pre-trial investigation activities is substantiated.

Key words: crime scene examination, unmanned aerial vehicle (UAV), forensic technology, procedural aspects.

Дата першого надходження статті до видання: 17.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.10.2026